

RAAP-NOTITIE **xxxx**

Plangebied Hogekampweg 63 te Apeldoorn

conceptversie

Gemeente Apeldoorn

Archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventa-
riserend veldonderzoek (verkennend veldonderzoek)

Archeologisch Adviesbureau

4000 voor Chr.

3750 voor Chr.

2200 voor Chr.

700 voor Chr.

150 na Chr.

320 na Chr.

250 na Chr.

1650 na Chr.

Colofon

Opdrachtgever: Pol Bouwmanagement

Titel: Plangebied Hoge Kampweg 63, te Apeldoorn, gemeente Apeldoorn; archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek (verkennend veldonderzoek)

Status: concept

Datum: 7 mei 2015

Auteur: G. Zielman MA

Projectcode: APKG1

Bestandsnaam: NOxxx_APHG

Projectleider: G. Zielman MA

Projectmedewerkers: niet van toepassing

ARCHIS-vondstmeldingsnummer: niet van toepassing

ARCHIS-waarnemingsnummer: niet van toepassing

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer: 66541

Bewaarplaats documentatie: RAAP Oost-Nederland

Autorisatie: ir. E.H. Boshoven

Bevoegd gezag: gemeente Apeldoorn

ISSN: 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

Leeuwenveldseweg 5b

1382 LV Weesp

Postbus 5069

1380 GB Weesp

telefoon: 0294-491 500

telefax: 0294-491 519

E-mail: raap@raap.nl

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2015

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Samenvatting

In opdracht van Pol Bouwmanagement heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau in mei 2015 een bureau- en inventariserend veldonderzoek uitgevoerd in verband met de geplande sloop van een woning en nieuwbouw van enkele woningen aan de Hogekampweg te Apeldoorn. Dit onderzoek diende te worden uitgevoerd in het kader van een omgevingsvergunning, omdat realisatie van de plannen zou kunnen leiden tot aantasting of vernietiging van mogelijk aanwezige archeologische resten.

Aan het plangebied is op grond van de lage ligging langs de Koningsbeek een lage archeologische verwachting voor resten uit de Steentijd t/m Middeleeuwen (nederzettingsresten). Gezien de historische situatie geldt specifiek een hoge verwachting voor nederzettingsresten uit de Nieuwe Tijd. Ter plaatse van de huidige woning stond namelijk rond 1832 een woning. Ter plaatse -of in de directe nabijheid- kunnen resten van deze woning of eventueel resten van voorgangers van dit bouwsel aanwezig zijn. Aangezien op de kaart van Willem Leenen ter plaatse van het plangebied geen bebouwing staat afgebeeld, kunnen in het plangebied waarschijnlijk gebouwen uit de 18e t/m 20e eeuw worden verwacht. Langs de Koningsbeek kunnen eventueel resten van watermolens of stuwen aanwezig zijn.

De verwachte bodemopbouw (plaggendeek op smeltwaterafzettingen) is tijdens het veldonderzoek in één boring aangetroffen. Tijdens het veldonderzoek bleek dat de bovengrond doorgaans tot 0,4 a 0,5 m -Mv is verstoord, terwijl aan de basis daarvan geen podzolbodem is waargenomen. De bodem kan in overeenstemming met het bureauonderzoek als een gooreerdgrond worden aangemerkt. De afzettingen in het zuiden van het plangebied worden als beekerdgrond geïnterpreteerd. De huidige woning is volgens een bouwtekening uit 1966 gefundeerd op een strokenfundering (60 cm breed en ca. 80 cm diep) waarbij een oudere fundering (33 cm breed) is gebruikt die verzwaid is met beton. Het is op basis van de geraadpleegde bronnen onduidelijk of dit dezelfde woning is als de arbeiderswoning uit ca. 1832 of een eventuele opvolger daarvan. Wat wel duidelijk is, is dat woning in 1967 opnieuw is opgetrokken waarbij de woning aan de achterkant (oostkant) is uitgebreid.

Gezien de onderzoeksresultaten wordt in het kader van de voorgenomen aanbevolen om de sloop van de vloeren en funderingen van de huidige woning archeologisch te begeleiden. Dit om meer duidelijkheid te krijgen in de aanwezigheid van oude funderingen en eventuele voorgangers uit de 18e of 19e eeuw. In het zuidelijke deel van het plangebied kunnen resten van watermolens en stuwen worden verwacht. Indien in een zone van ca. 15 m vanaf de beek bodemingrepen gepland worden, wordt voor deze zone eveneens een archeologische begeleiding aanbevolen. Vooralsnog zijn in deze zone geen bodemingrepen gepland dus is dit niet aan de orde.

In het overige deel van het plangebied wordt geen archeologisch vervolgonderzoek aanbevolen. Indien bij de uitvoering van de werkzaamheden in deze gebieden archeologische resten worden

aangetroffen, dan is conform artikel 53 en 54 van de Monumentenwet 1988 (herzien in 2007) aanmelding van de desbetreffende vondsten bij de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap c.q. de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed verplicht (vondstmelding via ARCHIS).

Aan de hand van dit onderzoek neemt de gemeente een selectiebesluit (contactpersoon J. Zuiderwijk; email: archeologie@apeldoorn.nl).

1 Inleiding

1.1 Kader

In opdracht van Pol Bouwmanagement heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau in mei 2015 een bureau- en inventariserend veldonderzoek uitgevoerd in verband met de geplande sloop van een woning en de nieuwbouw van enkele woningen aan de Hogekampweg 63 te Apeldoorn. Dit onderzoek diende te worden uitgevoerd in het kader van een omgevingsvergunning, omdat realisatie van de plannen zou kunnen leiden tot aantasting of vernietiging van mogelijk aanwezige archeologische resten.

Doel van het bureauonderzoek was het verwerven van informatie over bekende en verwachte archeologische waarden teneinde een gespecificeerde verwachting op te stellen. Doel van het verkennend veldonderzoek was een eerste indruk geven van de aard, omvang, datering, kwaliteit (gaafheid en conservering) en diepteligging van eventueel aangetroffen archeologische resten. Op basis van de onderzoeksresultaten en de aard en omvang van de voorgenomen bodemingrepen is vervolgens in hoofdstuk 4 een advies geformuleerd met betrekking tot eventueel archeologisch vervolgonderzoek.

1.2 Administratieve gegevens

Het plangebied (1,1 ha) ligt aan de Hogekampweg in Apeldoorn (figuur 1). Het gebied staat afgebeeld op kaartblad 33B van de topografische kaart van Nederland (schaal 1:25.000).

Plaats: Apeldoorn

Gemeente: Apeldoorn

Provincie: Gelderland

Plangebied: Hogekampweg 63

Hoekcoördinaten: 194.110/472.585; 194.265/472.507; 194.249/472.488; 194.167/472.428

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer: 66541

1.3 Huidige en toekomstige situatie

Het plangebied ligt momenteel grotendeels braak. De huidige bebouwing op het terrein bestaat uit een woning die gebouwd is in 1967 (rivviewer.apeldoorn.nl/nbg). De woning wordt nog bewoond, maar zal op termijn gesloopt worden. Centraal op het perceel is de nieuwbouw van 3 woningen gepland. De funderingswijze van deze woningen is onbekend. Het uitgangspunt voor dit onderzoek is een verstoring tot in het archeologisch niveau. Op grond van informatie van de opdrachtgever zal de zuidelijke deel van het gebied een natuurfunctie krijgen, waarbij zover nu bekend geen bodemingrepen gepaard gaan (zie bijlage 1).

1.4 Onderzoekopzet en richtlijnen

Het onderzoek bestond uit een bureauonderzoek en een veldonderzoek. Het veldonderzoek bestond uit een verkennend booronderzoek. Het onderzoek is uitgevoerd volgens de normen van de gemeente Apeldoorn en de archeologische beroepsgroep (zie artikel 24 van het Besluit archeologische monumentenzorg). De Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 3.2), beheerd door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; www.sikb.nl), geldt in de praktijk als richtlijn.

Zie tabel 1 voor de dateringen van de in dit rapport genoemde geologische en archeologische perioden. Achter in dit rapport is een lijst met gebruikte afkortingen opgenomen.

2 Bureauonderzoek

2.1 Methoden

Het bureauonderzoek is uitgevoerd om een gespecificeerde archeologische verwachting op te stellen. Daartoe zijn reeds bekende archeologische en aardkundige gegevens verzameld en is het grondgebruik in het plangebied in het heden en verleden geïnterpreteerd.

Geraadpleegd zijn de volgende bronnen:

- de database ARCHIS voor de waarnemingen, vondstmeldingen, onderzoeksmeldingen en AMK-terreinen in de omgeving van het plangebied (<http://archis2.archis.nl>);
- de gemeentelijke geomorfologische kaart (Willemse e.a., 2006);
- de gemeentelijke archeologische beleidskaart (gemeente Apeldoorn, 2014);
- recente luchtfoto's uit Google Earth (earth.google.com);
- historisch kaartmateriaal (watwaswaar.nl);
- het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN; www.ahn.nl);
- het informatiesysteem Data en Informatie van de Nederlandse Ondergrond (DINO www.dinoloket.nl);
- de Archeologie Werkgroep gemeente Apeldoorn;
- de gemeentelijke sectie archeologie van Apeldoorn;
- de GIS-applicatie van de gemeente Apeldoorn (rivviewer.apeldoorn.nl/nbg).

2.2 Resultaten

Zie ook figuur 2.

Geo(morfo)logie en bodem

Het plangebied ligt aan de oostkant van de stuwwal van de oostelijke Veluwe op daluitspoelingswaaierafzettingen en -glooiingen met gooreerdgronden (Willemse, 2006 code Wmf; figuren 2 en 3). De Veluwe zelf heeft zijn ontstaan te danken aan de voorlaatste ijstijd, het Saalien (250.000-130.000 jaar geleden), toen dit gebied bedekt raakte met een dik pakket landijs. Met het voortbewegen van die ijsmassa werden vanuit ijstongen gigantische pakketten van de ondergrond zijwaarts weggeschoven, waardoor enorme wallen (stuwwallen) ontstonden. Toen het landijs smolt, werd door het smeltwater veel materiaal meegesleurd naar beneden en onderaan de stuwwal achtergelaten. Naderhand, in de laatste ijstijd (Weichselien; 120.000-11.800 jaar geleden), heeft het gebied min of meer zijn uiteindelijke vorm gekregen doordat plaatselijk zand is afgezet. De dikte van dit zogenaamde dekzand kan plaatselijk sterk variëren. Uit de geomorfologische kaart dat de omgeving bestaat uit een glooiing van sneeuwsmeltwaterafzettingen al dan niet bedekt met dekzand (code 4H4).

Omdat het plangebied binnen de bebouwde kom ligt, is het in bodemkundig opzicht niet gekarteerd. De directe omgeving van het plangebied is echter wel in kaart gebracht, zodat er wel een

indruk kan worden verkregen van de bodemopbouw. Uit de bodemkaart kan worden afgeleid dat de bodem in de omgeving van het plangebied bestaat uit 'hoge zwarte enkeerdgronden' bestaande uit grof zand en met een grondwatertrap VI. Naar verwachting gelden deze waarnemingen ook voor het plangebied.

DINO-gegevens

Het DINO-loket heeft geen extra relevante gegevens opgeleverd.

Verstoringsinformatie

In het bouwarchief van de gemeente Apeldoorn waren drie bouwtekeningen van binnen het plangebied aanwezig (bijlage 2). Het betreft een bouwtekening voor een verbouwing (1966), de bouw van een garage (1967) en een kleine verbouwing (2000).

De oudste ontwerp-tekening (1966) heeft betrekking op de geplande bouw van een woning (10 x 8 m) waarbij sprake was van bestaande funderingen die zijn opgenomen in dit nieuwe plan. De bestaande fundering (strokenfundering, 33 cm breed) is in dit plan verzwaaard met beton (breedte 60 cm tot ca. 80 cm -Mv). Uit de tekening valt tevens op te maken dat sprake is van een best[aande] vloer. Aan de oostzijde is in het ontwerp sprake van een vloer (voor een kruipruimte?) van stampbet[on] van 6 cm dikte. Waarschijnlijk is de woning geheel opnieuw opgetrokken waarbij de woning aan de achterkant (oostkant) is uitgebreid. Het is op basis van de geraadpleegde tekeningen onduidelijk of de woning en garage kruipruimtes hebben of niet. De tekening voor de bouwaanvraag van 2000 heeft betrekking op plannen om de woning uit te breiden. Tijdens het veldonderzoek bleek dat deze plannen nooit zijn gerealiseerd. Overigens waren van de losstaande aanbouw aan de zuidzijde (ca. 3,5 x 5 m) in het archief geen tekeningen bekend. De tekening voor de bouw van een garage (1967) sprake van een strokenfundering van 44 cm breed en 75 cm- Mv. Uit de KLIC gegevens blijkt de kabels, leidingen en een riool beperkt zijn tot de toegangsweg aan de noordzijde van het perceel, waar ze aansluiten op de woning.

Bekende archeologische en historische resten (ARCHIS, AMK)

In ARCHIS staan meerdere vindplaatsen vermeld binnen 1 km van het plangebied (figuur 2). Hieronder bevinden zich onder meer drie AMK-terreinen (AMK-nummers 12836, 12837 en 12839). Het eerste AMK-terrein ligt op 50 m ten noordoosten van het plangebied (AMK-nummer 12836). Het gaat om een terrein van hoge archeologische waarde waar bewoningssporen uit het Neolithicum (onder andere Standvoetbeker en Klokbeaker) en de Midden Bronstijd (huisplattegrond) en sporen uit de IJzertijd zijn gevonden. Circa 100 m ten zuidoosten van het plangebied ligt AMK-terrein 12837. Dit betreft een terrein van archeologische waarde met bewoningssporen uit de Vroege Middeleeuwen, Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd. Meer informatie is niet voorhanden. AMK-terrein 12839 betreft een terrein van archeologische waarde en ligt 650 m ten zuidwesten van het plangebied. Over dit terrein is weinig meer bekend dan dat het bewoningssporen uit de Middeleeuwen en Nieuwe tijd zou behelzen. De ligging van het terrein is gebaseerd op het voorkomen van de Loosche Enk (Odé e.a., 1995). De AWA heeft tijdens onderzoek ter hoogte van de Klokstraat voornamelijk materiaal uit de 18e tot 20e eeuw aangetroffen.

Behalve AMK-terreinen komen er ook zes ARCHIS-waarnemingen(waarnemingsnummers 28740, 41679, 42203, 56754, 402438 en 428706) en één vondstmelding (vondstmeldingsnummer 421616) binnen 1 km van het plangebied voor.

In 2001 heeft op het terrein van de voormalige Van Haeften kazerne een opgraving plaatsgevonden (waarnemingen 41679 en 56754). Dit terrein ligt aan de Zwolseweg ongeveer 300 m ten zuidwesten van het plangebied. Tijdens de opgraving zijn archeologische resten gevonden uit de Bronstijd, de IJzertijd, de Romeinse tijd en de Middeleeuwen. Uit de Volle Middeleeuwen zijn onder ander twee complete hoofdgebouwen en diverse bijgebouwen afkomstig. Uit de Bronstijd, de IJzertijd en de Romeinse tijd zijn voornamelijk losse sporen en vondsten aangetroffen (Dijkstra, 2001). Aan de overzijde van dit terrein zijn tijdens een archeologische begeleiding fragmenten handgevormd aardewerk uit de Midden of Late Bronstijd aangetroffen (waarneming 428706). De vondstlaag bevond zich op 80 cm -Mv.

Waarnemingsnummer 28740 heeft betrekking op een archeologisch onderzoek ca. 350 m ten oosten van het plangebied. De voormalige ROB (thans RCE) vond hier in 1994 Klokbekeeraardewerk, een huisplattegrond uit de Vroege IJzertijd alsmede enkele grote ronde kuilen uit de Bronstijd. Waarnemingsnummer 402438 (720 m ten oosten van het plangebied) betreft de locatie van een voormalig AMK terrein (monumentnummer 12835). Waarnemingsnummer 42203 (420 m ten zuidoosten van het plangebied) betreft de melding van (fragmenten?) Pingsdorfaardewerk. Over beide waarnemingen is geen aanvullende informatie voorhanden.

In 2012 is in het kader van de herinrichting van de Koningsbeekdoor Oranjewoud B.V. een booronderzoek (onderzoeksmeldingsnummer 54252) en een archeologische begeleiding (onderzoeksmeldingsnummer 55756) uitgevoerd. In het westen van het gebied (ter hoogte van het plangebied) bestaat de bodem uit hoge zwarte enkeerdgronden. Bij beide onderzoeken is geen behoudenswaardige vindplaats aangetroffen (Vissinga, 2013). De bijbehorende vondstmelding (nummer 421616) betreft aardewerk uit de Nieuwe Tijd B t/m Nieuwe Tijd C. De locatie van de vondstmelding valt binnen het deel dat door een booronderzoek is onderzocht.

Onderzoeksmeldingen 40165, 60453, 52853,

AWA-gegevens

De AWA heeft (Chris Nieuwenhuize) heeft twee manuscriptkaarten aangeleverd. Het gaat om een kaart van Willem Leenen (ca. 1750) en een kaart van een tweede kaart uit het kaartboek van St. Marie uit 1708. De eerste overlapt met het plangebied, de tweede valt buiten het plangebied en is daarom niet georeferereerd en afgebeeld. Daarnaast zijn geen extra gegevens over (de nabije omgeving van) het plangebied bekend.

Historische informatie

Op de kaart van Willem Leenen (ca. 1750) is goed te zien dat het plangebied tussen twee bouwlandcomplexen ligt. Op de kaart is in het plangebied geen bebouwing zichtbaar, terwijl het in

oost-westelijke richting wordt doorsneden door een pad (figuur 5). Op de kadastrale minuut van ca. 1832 staat ter plaatse van het plangebied wel bebouwing ingetekend (figuur 6). Volgens de OAT was het huis (ca. 8 x 5 m) eigendom van Reinder de Graaf die arbeider van beroep was. Uit de veldminuut (1840-1850) blijkt dat in de eerste helft van de 19^e eeuw het westen van het plangebied is in gebruik als akkerland en het oostelijke helft als grasland (zie figuur 2, linksboven). Na de tweede helft van de 20^e eeuw is ook het oostelijke deel als akkerland in gebruik (zie figuur 2).

Koningsbeek

Aan de zuidzijde van het plangebied stroomt de Koningsbeek. Op de begeleidende CD-rom van het boek “Veluwe sprengen en Beken” (Menke, e.a., 2007) staat vermeld: “De Konings- of Losebeek is van oorsprong een natuurlijke beek, die in de Late Middeleeuwen de grachten van het Oude Loo voedde. De beek werd omstreeks 1517 verlegd om te dienen als molenbeek; de oude bedding is nadien (zeker vóór 1550) gedempt. De geschiedenis van de molens aan deze beek begint in 1517, als Johan Bentinck van hertog Karel toestemming krijgt om op de beek bij zijn huis ‘t Loe’ een koren-, olie- of volmolen of alle drie tegelijk te leggen”.

De huidige loop van de Koningsbeek vormt de zuidgrens van het plangebied is sinds de geraadpleegde gedetailleerde historische kaarten (figuren 4 en 5) niet of nauwelijks is veranderd. Ten westen van het plangebied is op de veldminuut (1840-1850) een tandwielte ingetekend: het gaat hier om de locatie van de Middelse Papiermolen op het Loo. De Onderste Papiermolen op het Loo bevindt zich ca. 500 m stroomafwaarts van het plangebied richting het westen (Menke, e.a., 2007:220-221).

Gemeentelijke archeologische verwachtingskaart

Op de gemeentelijke archeologische verwachtingskaart is aan het westelijk deel van het plangebied een hoge archeologische verwachting toegekend (figuur 6). Deze verwachting is gebaseerd op de bekende locatie van voormalige historische bebouwing (incl. 50 m buffer). Aan het overige deel van het plangebied is een lage verwachting toegekend.

2.3 Gespecificeerde archeologische verwachting

De bodemkaart en een booronderzoek direct ten zuiden en westen van het plangebied vormen aanwijzingen dat in het plangebied mogelijk een plaggendek aanwezig is. Dergelijke cultuurlagen vormen een aanwijzing voor akkerbouw in de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd. Plaggendekken hebben daarnaast een (tegen ondiepe bodemverstoringen) beschermende werking op eventueel aanwezige grondsporen uit eerdere perioden. Afgaand op de historische ontwikkeling van de bouwlandcomplexen is een datering van dit plaggendek vanaf eind 18^e of begin 19^e eeuw het meest waarschijnlijk (zie figuur 5). Gezien de historische situatie geldt specifiek een hoge verwachting voor nederzittingsresten uit de Nieuwe Tijd. Ter plaatse van de huidige woning stond namelijk rond 1832 een woning. Ter plaatse of in de directe nabijheid kunnen resten van deze woning of eventueel resten van voorgangers aanwezig zijn. Aangezien op de kaart van Willem Leenen ter plaatse van het plangebied geen bebouwing staat afgebeeld, kunnen in het plange-

bied waarschijnlijk gebouwen uit de 18^e t/m 20^e eeuw worden verwacht. Langs de Koningsbeek kunnen eventueel resten van watermolens of stuwen aanwezig zijn.

De aanwezigheid van stromend water was voor de Steentijd jagers-verzamelaars een ideale plek voor een kampement. Aangezien in het terrein echter een duidelijke verhoging langs de beek ontbreekt, en sprake is van -relatief natte- gooreerdgronden is de kans op de aanwezigheid van dergelijke resten laag. Deze lage verwachting geldt ook voor bewoningsporen uit de periode Neolithicum t/m Late Middeleeuwen. Hoge en daarmee droge gelegen delen van het smeltwater- en dekzandlandschap uit deze periode aantrekkelijkere vestigingslocaties zijn in de ruimere omgeving ruim voorhanden en uit eerdere waarnemingen bekend. Wel kunnen geïsoleerde vondsten (gebruiksvoorwerpen, afvaldumpen) uit deze periode aanwezig zijn.

Het is onduidelijk in hoeverre de bodem verstoord is. De dikte van het conserverende plaggen-dek is eveneens onbekend.

Voor het in kaart brengen van de verstoring in relatie tot het archeologische niveau en om de gespecificeerde verwachting te verifiëren werd de volgende onderzoeksmethode opgesteld (SIKB, 2007; Tol e.a., 2004):

- Een verkennend booronderzoek bestaande uit zeven boringen (dichtheid van zes boringen per hectare), vanwege de aanwezige verharding en gebouwen niet geplaatst in een driehoeksgrid, maar zo evenredig mogelijk verspreid;
- boor: Edelmanboor met een diameter van 7 cm;
- waarnemingsmethode: controle opgeboord materiaal ter plaatse in het veld;
- boordiepte tot minimaal 25 cm in de onverstoorde pleistocene C-horizont.

3 Veldonderzoek

3.1 Methoden

Het inventariserend veldonderzoek (IVO) is conform de hiervoor (in § 2.3) beschreven methode, uitgevoerd, te weten een verkennend booronderzoek. Tijdens het veldonderzoek zijn acht boringen verricht (figuur 7). De boringen in een raai versprongen ten opzichte van die in de naastgelegen raai, waardoor een systeem van gelijkbenige driehoeken ontstond. Er is geboord tot maximaal 1,2 m -Mv met een Edelmanboor met een diameter van 7 cm. De boringen zijn lithologisch conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989) beschreven en met gps ingemeten (x- en y-waarden). De z-waarden zijn bepaald aan de hand van het AHN2 (www.ahn.nl). Deze heeft een maximale afwijking van gemiddeld 5 cm).

Vanwege het verkennende karakter van het veldonderzoek is het opgeboorde materiaal in het veld niet systematisch gecontroleerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren. De enige waarneming die is verricht, is een visuele controle van het materiaal tijdens het snijden van de boorkern.

De gehanteerde methode is geschikt voor het verifiëren van de gespecificeerde archeologische verwachting. De methode is niet geschikt voor het systematisch opsporen van de in dit gebied te verwachten nederzettingsterreinen uit de periode Laat Paleolithicum t/m Late Middeleeuwen.

3.2 Resultaten

Geomorfologie en bodem

De ondergrond bestaat uit lichtgrijs, scherp aanvoelend zand met grind en kiezels, vaak groter dan 2 cm doorsnede (smeltwaterafzettingen). Deze afzettingen zijn in boring 1, 2 en 7 bedekt met een laag lichtgeelgrijs, matig fijn zand (dekzand) dat zich uitstrekt tot een diepte van respectievelijk >120, 100 en 65 cm -Mv. In het zuiden van het plangebied zijn de smeltwaterafzettingen echter afgedekt met een laag detritus (boring 4, tot 0,35 m -Mv) of een laag leem (boring 7, tot 0,8 m -Mv) terwijl hier sprake is van een sterk humeuze bovengrond.

Resten van het aanwezige plaggendek werden alleen in boring 8 gevonden. Hier is t/m 0,5 m -Mv sprake van een homogeen donkerbruingrijs pakket, in de overige boringen is de bovengrond dusdanig gevlekt dat het als verstoring is aangemerkt. Aangezien de laagovergang tussen de verstoorde bovengrond (c.q. plaggendek) met de natuurlijke ondergrond in alle gevallen scherp is en in het plangebied geen inspoelingshorizonten zijn waargenomen kan geconcludeerd worden dat geen sprake (meer) is van een intacte podzolbodem. De bodem kan is dan ook in overeenstemming met het bureauonderzoek als een gooreerdgrond worden aangemerkt. De afzettingen in het zuiden van het plangebied worden gezien het bovenstaande als bekeergrond geïnterpreteerd.

De top van de ongeroerde ondergrond bevindt zich op wisselende diepte, maar varieert veelal tussen de 0,4 en 0,5 m –Mv. In het westen van het plangebied is in boring 1 sprake van een verstoord pakket van 1 m dikte.

Archeologie

Tijdens het booronderzoek zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen. Dat was gezien het verkennende karakter van de boringen ook niet te verwachten. Het gebied tussen boringen 6 en 8 is verhard met puin en op het terrein zijn bouwmaterialen opgeslagen (figuur 8). In de bovengrond is wel veel recent puin aangetroffen. Het is denkbaar dat dit afkomstig van de gebouwen die ooit in het plangebied stonden. Op grond van informatie van een buurtbewoner is het echter ook goed mogelijk dat een vorige eigenaar van het perceel dhr. Van de Scheur voornemens was om hier een transportbedrijf te vestigen het terrein had opgehoogd met puin. Dit is later, toen deze plannen niet doorgingen op last van de gemeente weer verwijderd.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusies

Op basis van de onderzoeksresultaten kan het volgende worden geconcludeerd:

- In het plangebied stond ter plaatse van de huidige woning rond 1832 een arbeiderswoning (ca. 5 x 8 m). Gezien de historische situatie en gezien het feit dat deze bebouwing op de kaart van Willem Leenen uit ca. 1750 (figuur 5) niet wordt afgebeeld, kunnen in het plangebied sporen van gebouwen uit de late 18e t/m 20e eeuw worden verwacht. Langs de Koningsbeek kunnen op basis van het bureauonderzoek eventueel resten van watermolens of stuwen aanwezig zijn.
- Bij aanvang van het veldonderzoek werd een plaggendeek op smeltwaterafzettingen verwacht. Deze bodemopbouw werd in één boring aangetroffen. In de overige boringen werd geen plaggendeek waargenomen, maar is sprake van een verstoord pakket. De smeltwaterafzettingen in het noordelijk deel van het plangebied zijn bedekt met dekzand en in het zuiden met beekafzettingen.
- De bovengrond is doorgaans tot 0,4 a 0,5 m -Mv verstoord, terwijl aan de basis daarvan geen podzolbodem is waargenomen. De bodem kan in overeenstemming met het bureauonderzoek als een gooreerdgrond worden aangemerkt. De afzettingen in het zuiden van het plangebied worden als beekkeerdgrond geïnterpreteerd.
- Uit een bouwtekening uit 1966 blijkt dat de huidige woning gefundeerd is op een strokenfundering (60 cm breed en ca. 80 cm diep) waarbij een oudere fundering (33 cm breed) is gebruikt die verzwaard is met beton. Het is op basis van de geraadpleegde bronnen niet duidelijk of dit dezelfde woning is als de arbeiderswoning uit ca. 1832 of een eventuele opvolger daarvan. Wat wel duidelijk is, is dat woning in 1967 opnieuw is opgetrokken waarbij de woning aan de achterkant (oostkant) is uitgebreid. Het is op basis van de geraadpleegde tekeningen niet met zeker vast te stellen of de huidige woning en garage kruipruimtes hebben of niet.

4.2 Aanbevelingen

Gezien de onderzoeksresultaten wordt in het kader van de voorgenomen aanbevelen om de sloop van de vloeren en funderingen van de huidige woning archeologisch te begeleiden. Dit om meer duidelijkheid te krijgen over de aanwezige funderingen en eventuele voorgangers uit de 18e of 19e eeuw. Een archeologische begeleiding behoort conform de KNA versie 3.3 plaats te vinden op basis van een Programma van Eisen (PvE). Dit PvE dient voor aanvang van het onderzoek te worden opgesteld door een senior-archeoloog.

In het zuidelijke deel van het plangebied kunnen resten van watermolens en stuwen worden verwacht. Indien in een zone van ca. 15 m vanaf de beek bodemingrepen gepland worden, wordt voor deze zone eveneens een archeologische begeleiding aanbevolen. Vooralsnog zijn in deze zone geen bodemingrepen gepland (zie § 1.3 en bijlage 1) dus is dit niet aan de orde.

In het overige deel van het plangebied wordt geen archeologisch vervolgonderzoek aanbevolen. Indien bij de uitvoering van de werkzaamheden in deze gebieden archeologische resten worden aangetroffen, dan is conform artikel 53 en 54 van de Monumentenwet 1988 (herzien in 2007) aanmelding van de desbetreffende vondsten bij de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap c.q. de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed verplicht (vondstmelding via ARCHIS).

Aan de hand van dit onderzoek neemt de gemeente een selectiebesluit (contactpersoon J. Zijderwijk; email: archeologie@apeldoorn.nl).

Literatuur

- Dijkstra, 2001.** Aanvullend Archeologisch Onderzoek en Definitieve Opgraving op het terrein van de voormalige Van Haeftenkazerne aan de Zwolseweg in Apeldoorn. *ADC rapport 90*. Archeologisch Diensten Centrum, Bunschoten.
- Gemeente Apeldoorn, 2014.** Archeologische beleidskaart 2014, Gemeente Apeldoorn.
- Menke, H., H. Renes, G. & P.Stork, 2007.** Veluwe beken en sprengen: een uniek landschap. Matrijs, Utrecht.
- Nederlands Normalisatie-instituut, 1989.** *Nederlandse Norm NEN 5104: classificatie van on-verharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.
- Odé, O., J. Verhagen & S. Wentink, 1995** Archeologisch onderzoek in de gemeente Apeldoorn; de archeologische overzichts-, potentie- en beleidskaart van het landelijk gebied. *RAAP-rapport 95*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.
- Tol, A., P. Verhagen, A. Borsboom & M. Verbruggen, 2004.** Prospectief boren; een studie naar de betrouwbaarheid en toepasbaarheid van booronderzoek in de prospectiearcheologie. *RAAP-rapport 1000*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.
- Vissinga, A. 2013.** Archeologische begeleiding Koningsbeek, gemeente Apeldoorn. *Archeologische rapporten Oranjewoudt 2013/71*. Oranjewoudt B.V. Heerenveen.
- Willemse, N.W., 2006.** Gemeente Apeldoorn; een archeologische beleidsadvieskaart. *RAAP rapport 1131*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.

Gebruikte afkortingen

AHN	Actueel Hoogtebestand Nederland
AMK	Archeologische MonumentenKaart
ARCHIS	ARChEologisch Informatie Systeem
DINO	Data en Informatie van de Nederlandse Ondergrond
KNA	Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie
-Mv	beneden maaiveld
NAP	Normaal Amsterdams Peil
PvE	Programma van Eisen
SIKB	Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer

Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen

Figuur 1. De ligging van het plangebied (rood omlijnd); inzet: ligging in Nederland (ster).

Figuur 2. Het plangebied geprojecteerd op divers kaartmateriaal (schaal 1:25.000).

Figuur 3. Projectie van het plangebied op de geomorfologische kaart van de gemeente Apeldoorn (Willemse, 2006).

Figuur 4. Het plangebied geprojecteerd op divers historisch kaartmateriaal (schaal 1:25.000).

Figuur 5. Het plangebied geprojecteerd op een kaart van Willem Leenen (ca.1750).

Figuur 6. Het plangebied geprojecteerd op de kadastrale minuut van ca. 1832.

Figuur 7. Boorpuntenkaart.

Figuur 8. Foto's van het plangebied.

Tabel 1. Geologische en archeologische tijdschaal.

Bijlage 1. Toekomstige situatie.

Bijlage 2. Bouwtekening loods achter Koningsstraat 70 Apeldoorn.

Bijlage 3. Boorbeschrijvingen.

0 m 10 m 50 m

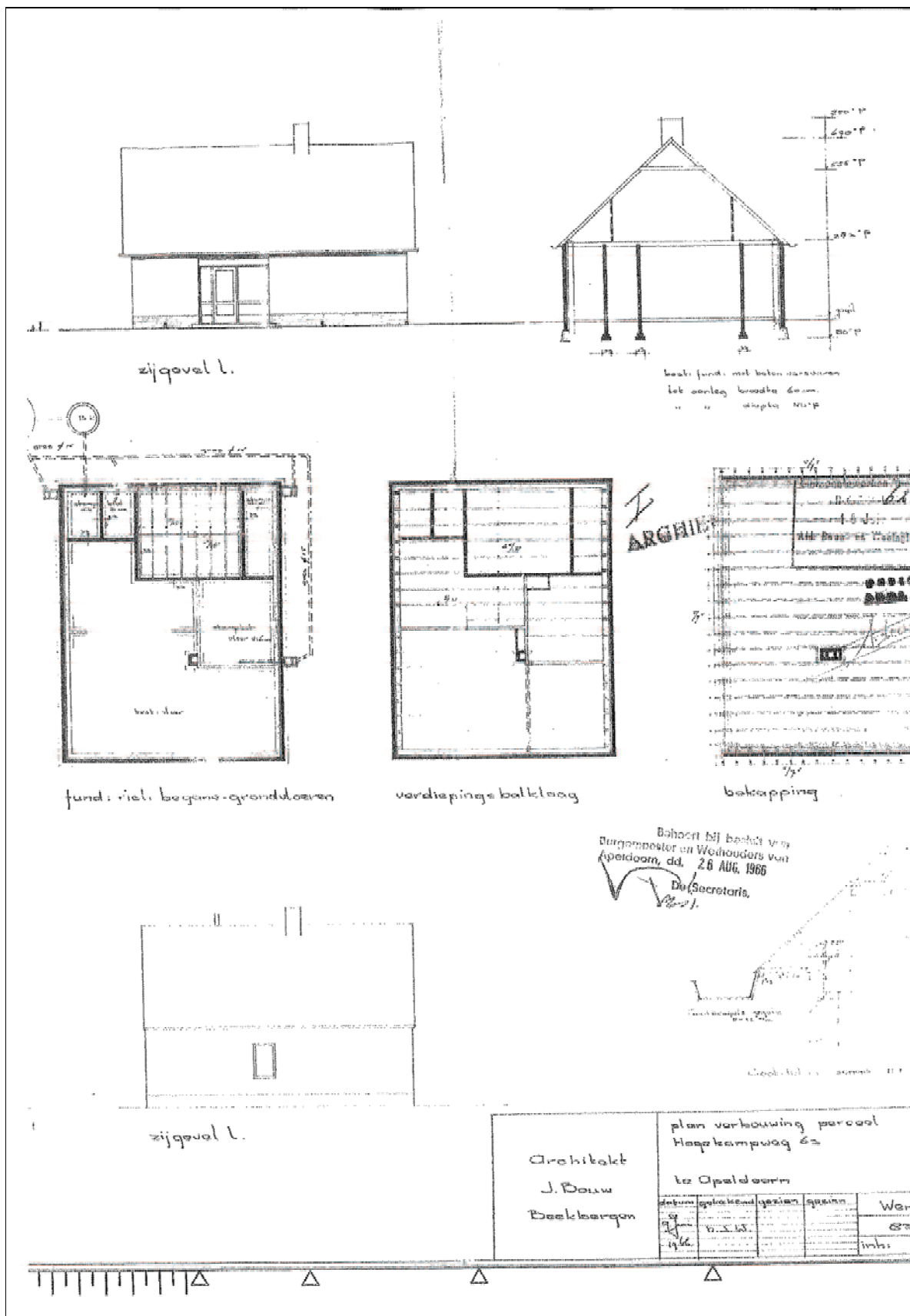
Schaal 1:1000

Kadastrale gemeente
Sectie
Perceel
AB
APELDOORN
257

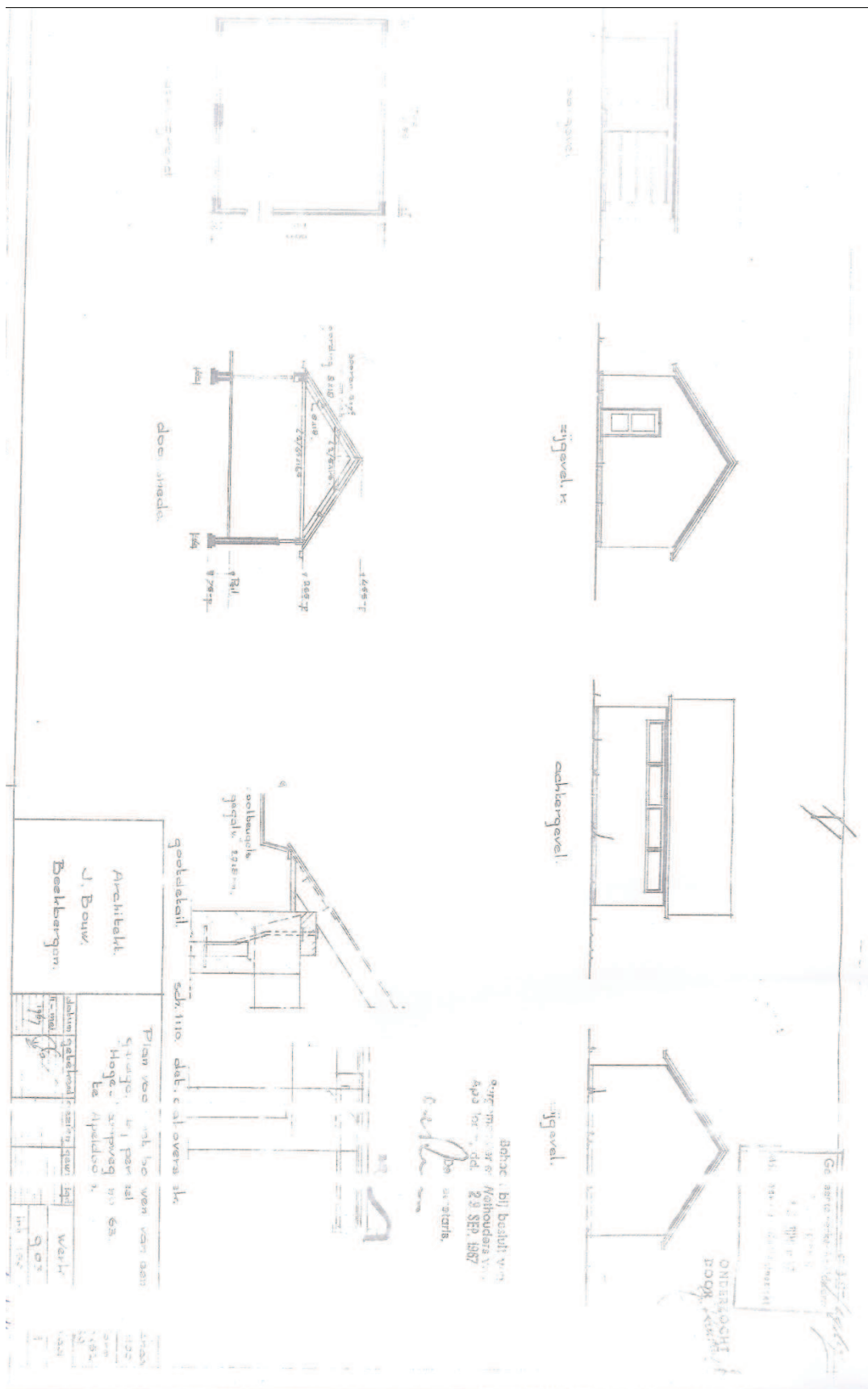

Aan dit uitbrekkel kunnen geen betrouwbare maten worden ontleend.
De Dienst voor het kadastrale en de openbare registers behoudt zich de intellectuele
eigendomsrechten voor, waaronder het auteursrecht en het databankenrecht.

Deze kaart is noordgericht
12345
Perceelnummer
25
Huisnummer
Vastgestelde kadastrale grens
Voorlopige kadastrale grens
Administratieve kadastrale grens
Bebouwing
Overige topografie
Voor een eensluidend uitbrekkel, Apeldoorn, 14 januari 2015
De bevaarder van het kadastrale en de openbare registers

Bouwtekening (1966) t.b.v. verbouwing.

Bouwtekening (1967) t.b.v. bouw garage.

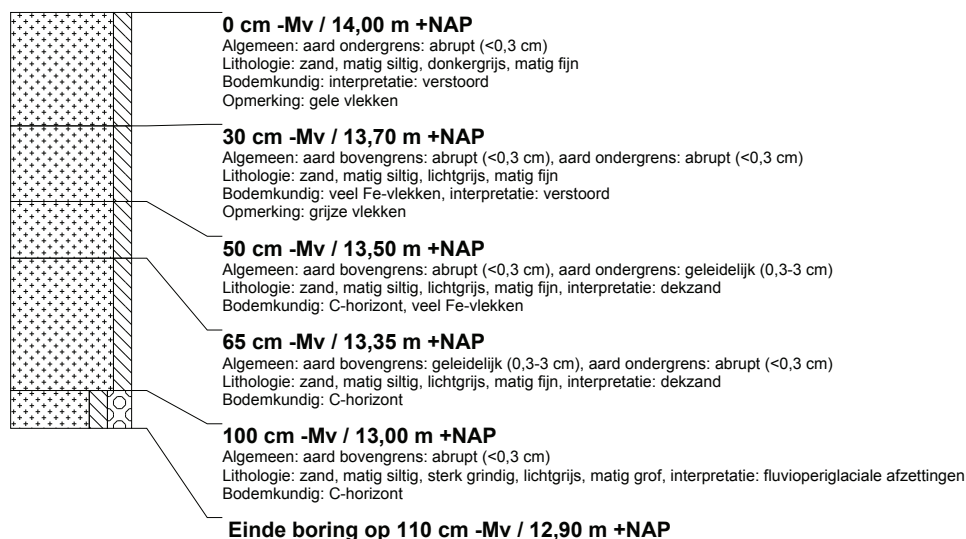
boring: APHG-1

beschrijver: GZ, datum: 6-5-2015, X: 194.117, Y: 472.515, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: 14,50, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: plantsoen, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Gelderland, gemeente: Apeldoorn, opdrachtgever: Pol, uitvoerder: RAAP Oost

boring: APHG-2

beschrijver: GZ, datum: 6-5-2015, X: 194.188, Y: 472.513, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: 14,00, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: 1:25.000 topkaart, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Gelderland, gemeente: Apeldoorn, opdrachtgever: Pol, uitvoerder: RAAP Oost

boring: APHG-3

beschrijver: GZ, datum: 6-5-2015, X: 194.244, Y: 472.504, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: 13,80, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: 1:25.000 topkaart, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Gelderland, gemeente: Apeldoorn, opdrachtgever: Pol, uitvoerder: RAAP Oost

boring: APHG-4

beschrijver: GZ, datum: 6-5-2015, X: 194.233, Y: 472.460, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: 13,50, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: 1:25.000 topkaart, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: bos, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Gelderland, gemeente: Apeldoorn, opdrachtgever: Pol, uitvoerder: RAAP Oost

boring: APHG-5

beschrijver: GZ, datum: 6-5-2015, X: 194.175, Y: 472.454, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: 13,40, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: 1:25.000 topkaart, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: bos, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Gelderland, gemeente: Apeldoorn, opdrachtgever: Pol, uitvoerder: RAAP Oost

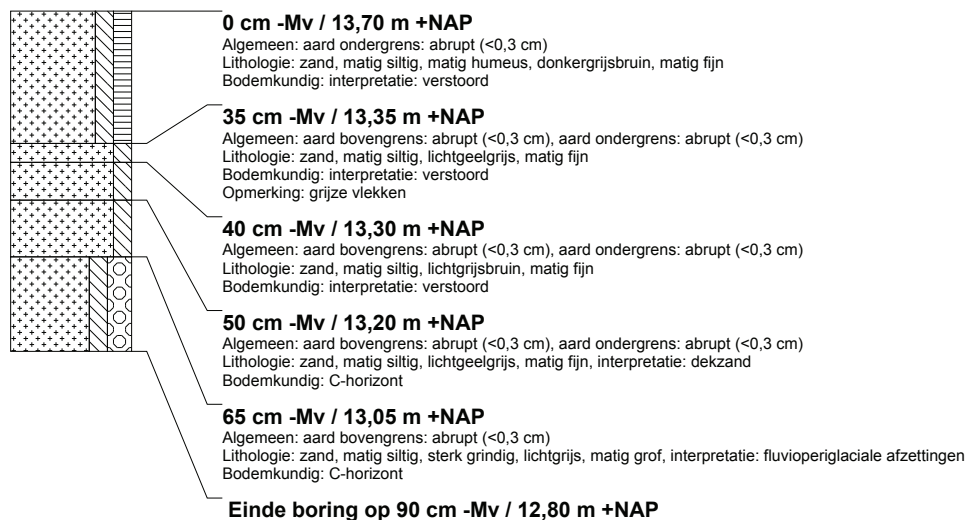
boring: APHG-6

beschrijver: GZ, datum: 6-5-2015, X: 194.125, Y: 472.441, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: 13,90, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: 1:25.000 topkaart, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: bos, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Gelderland, gemeente: Apeldoorn, opdrachtgever: Pol, uitvoerder: RAAP Oost

boring: APHG-7

beschrijver: GZ, datum: 6-5-2015, X: 194.211, Y: 472.486, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: 13,70, referentievlaak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: 1:25.000 topkaart, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Gelderland, gemeente: Apeldoorn, opdrachtgever: Pol, uitvoerder: RAAP Oost

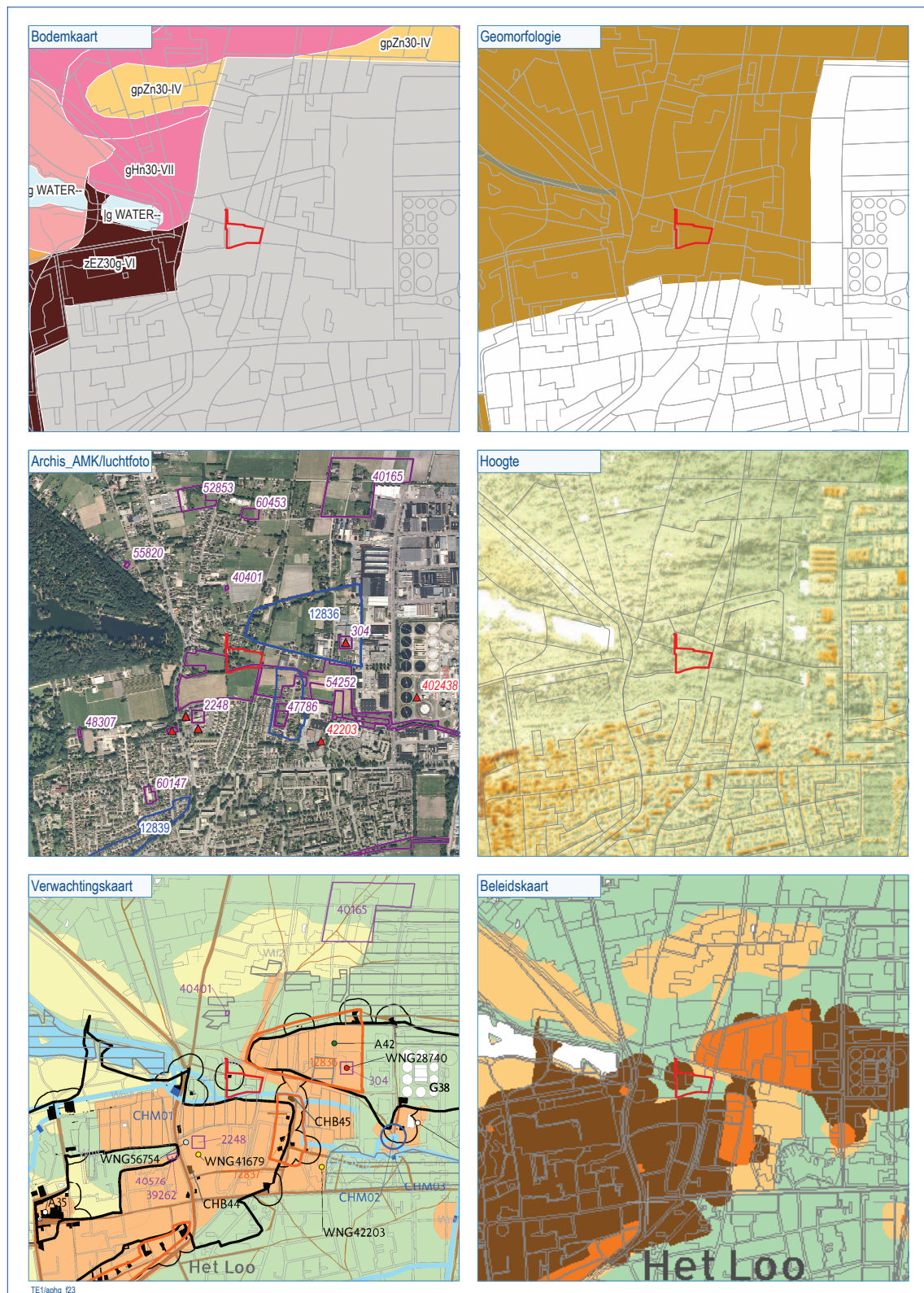
boring: APHG-8

beschrijver: GZ, datum: 6-5-2015, X: 194.157, Y: 472.490, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: 13,80, referentievlaak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: 1:25.000 topkaart, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: braak, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Gelderland, gemeente: Apeldoorn, opdrachtgever: Pol, uitvoerder: RAAP Oost

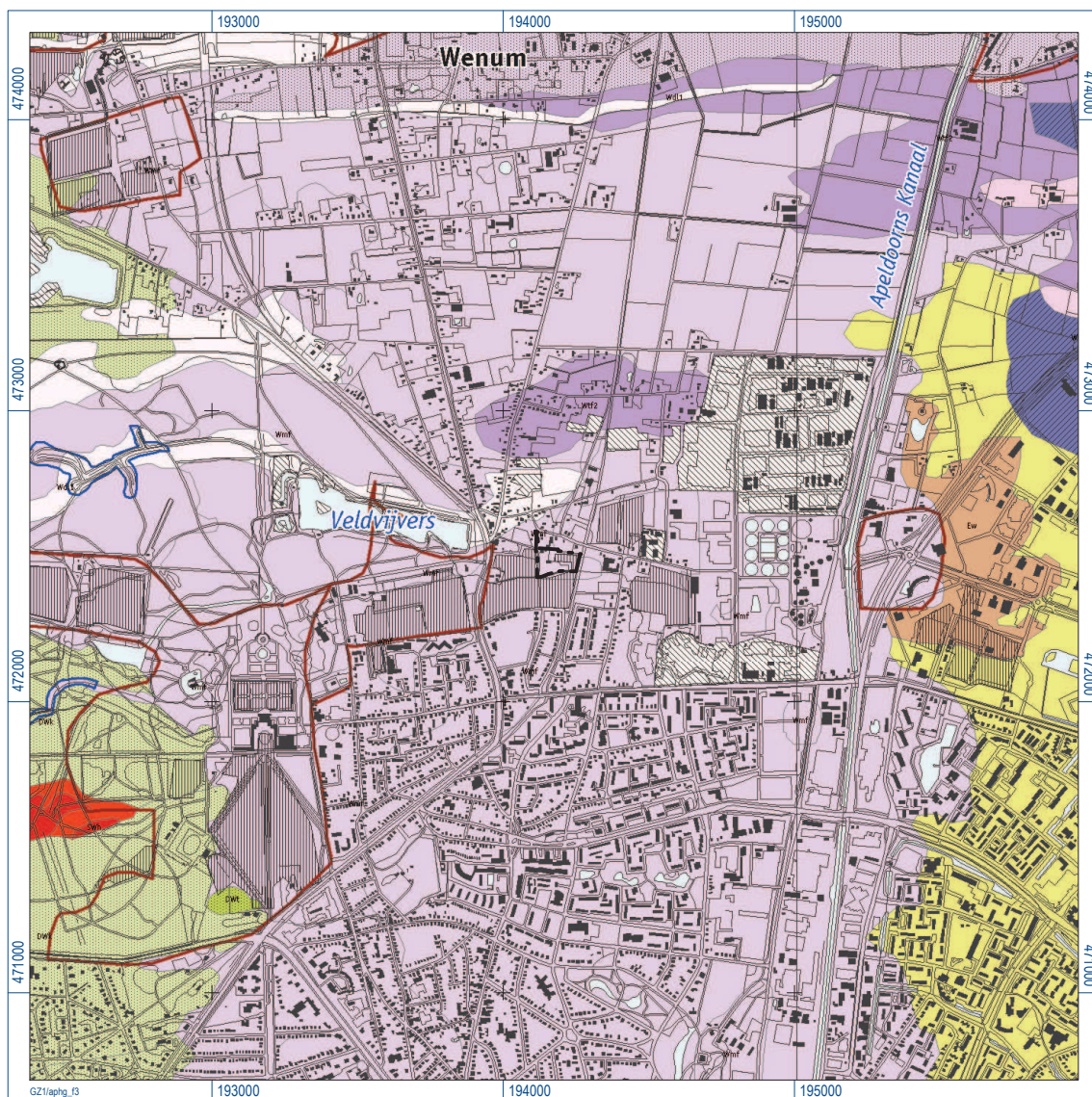

Figuur 1. De ligging van het plangebied (rood omlijnd); inzet: ligging in Nederland (ster).

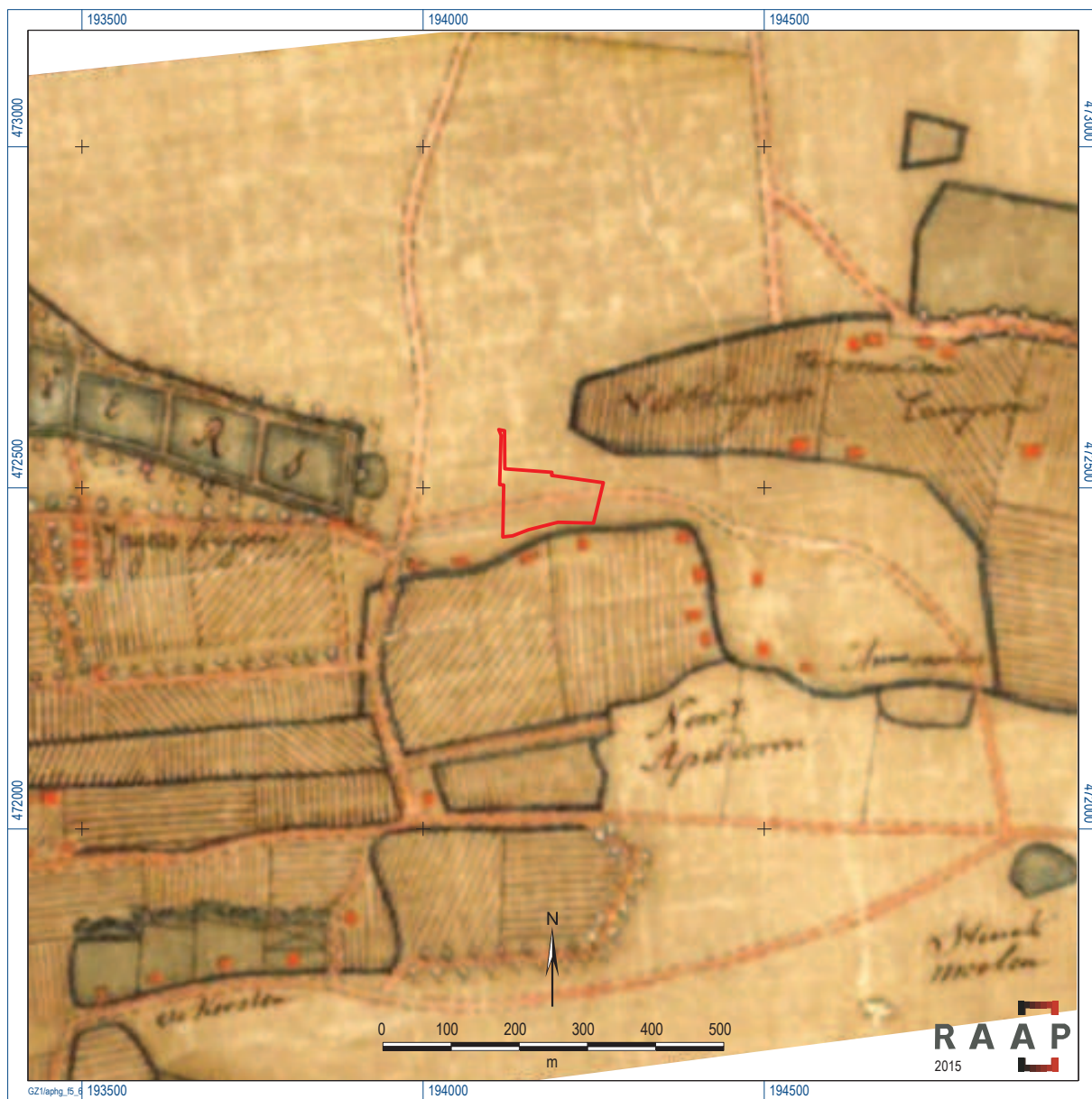
Figuur 2. Het plangebied geprojecteerd op divers kaartmateriaal (schaal 1:25.000).

Figuur 3. Projectie van het plangebied op de geomorfologische kaart van de gemeente Apeldoorn (Willemse, 2006).

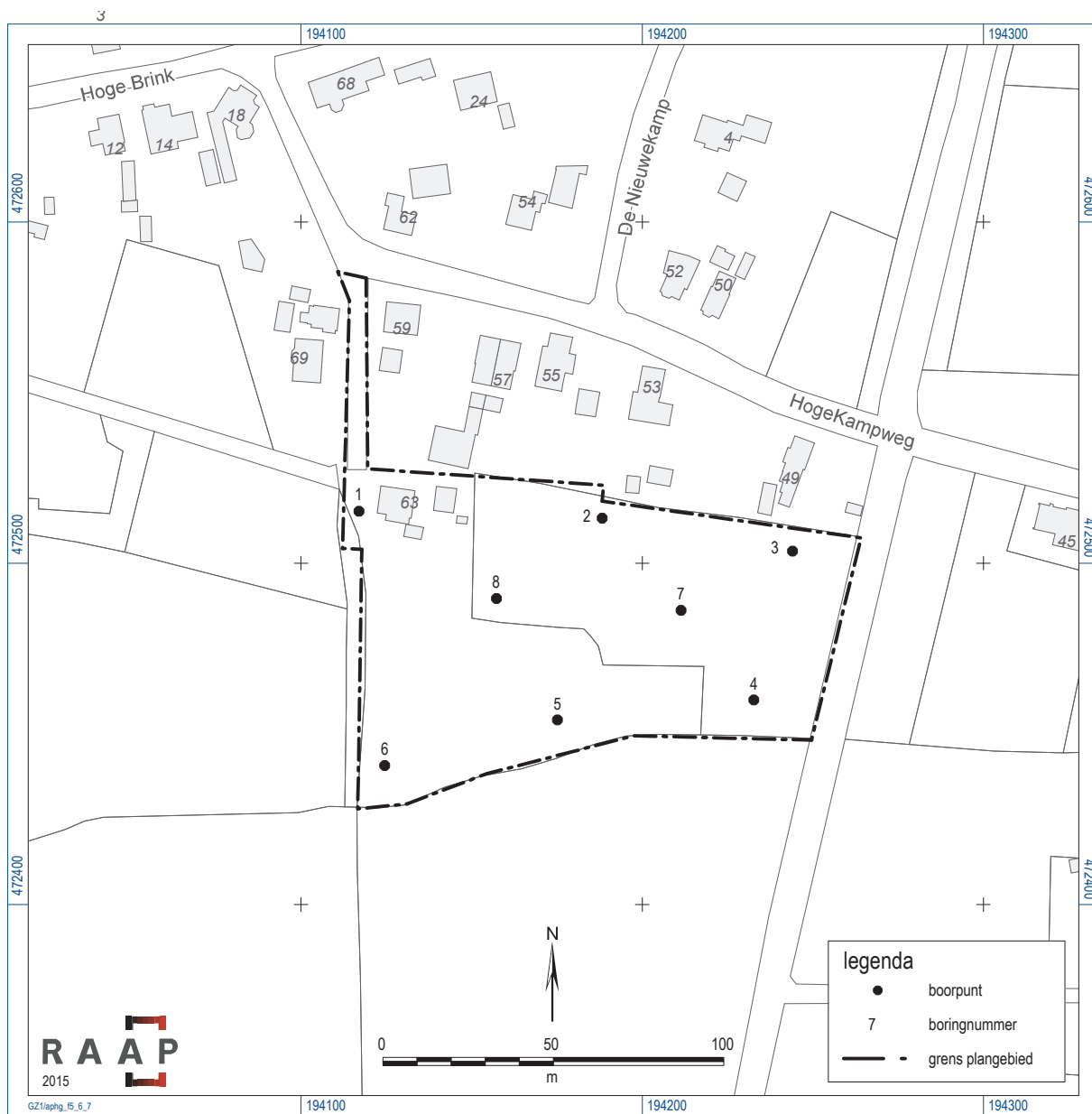
Figuur 4. Het plangebied geprojecteerd op divers historisch kaartmateriaal (schaal 1:25.000).

Figuur 5. Het plangebied geprojecteerd op een kaart van Willem Leenen (ca.1750).

Figuur 6. Het plangebied geprojecteerd op de kadastrale minuut van ca. 1832.

Figuur 7. Boorpuntenkaart.

Figuur 8. Foto's van het plangebied ten tijde van het veldbezoek (6 mei 2015). Van linksboven met met de klok mee: Hogeekampweg 63 met garage; achtergevel; voorgevel; puinverharding (richting het zuiden); braakliggend weiland(richting het westen);Koningsbeek (richting het westen).